

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА ОСТРОГРАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕХАНІЧНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ,
ТРАНСПОРТУ ТА ПРИРОДНИЧИХ НАУК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«РЕАБІЛІТАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ»
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО)
РІВНЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 227 – «ТЕРАПІЯ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ,
ЕРГОТЕРАПІЯ»

КРЕМЕНЧУК 2024

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Реабілітаційні технології» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання зі спеціальності 227 – «Терапія та реабілітація»

Укладач к. б. н., доц. О. І. Антонова

Рецензент к. т. н., доц. А. В. Пасенко

Кафедра здоров'я людини та фізичної культури

Затверджено методичною радою Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

Протокол № 2 від 17.10.2022р.

Голова методичної ради проф. Віктор КОСТІН

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Теми, погодинний розклад лекцій і самостійної роботи з навчальної дисципліни.....	7
2 Перелік тем і питань для самостійного опрацювання.....	8
Тема № 1 Загальні основи фізичної реабілітації. Лікувальна фізична культура в системі фізичної реабілітації.....	8
Тема № 2 Основи лікувального масажу	8
Тема № 3 Загальна характеристика фізіотерапії як метода відновлення працездатності й фізичної реабілітації. Класифікація та механізми дії фізичних чинників.....	9
Тема № 4 Загальна характеристика нетрадиційних методів фізичної реабілітації. Історія й обґрунтування їх використання у відновних цілях.....	9
Тема № 5 Реабілітаційний діагноз і реабілітаційні програми. Правила їх складання	10
Тема № 6 Класифікація реабілітаційних апаратів та устаткування.....	10
Тема № 7 Фізіологічна дія на організм людини під час застосування апаратів різного призначення.....	11
Тема № 8 Сучасні методологічні підходи в організації процесу фізичної реабілітації.....	11
3 Питання до модульного контролю.....	12
4 Критерії оцінювання знань здобувачів.....	15
Список літератури	16

ВСТУП

Методичні вказівки можуть бути використані здобувачами денної форми навчання спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» у процесі самостійної підготовки до занять під час вивчення навчального курсу «Реабілітаційні технології».

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Реабілітаційні технології» є формування у здобувачів системи знань про планування заходів і застосування методів фізичної реабілітації хворих на стаціонарному, поліклінічному й санаторному етапах під час захворювань, травм, після хірургічних втручань, а також формування уміння використовувати набуті знання у професійній діяльності. У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен

знати:

- про фізичну реабілітацію як комплекс різноманітних засобів, спрямованих на відновлення функціональних можливостей організму людини;
- різні методи й засоби фізичної реабілітації;

уміти:

- вільно користуватися поняттями, що розкривають суть навчального предмета «Реабілітаційні технології»;
- володіти практичними навичками проведення комплексу фізичної реабілітації;
- складати індивідуальні реабілітаційні програми.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні після успішного засвоєння навчальної дисципліни формувати такі програмні компетентності та результати навчання.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що

характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Компетентності

Загальні

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові

ФК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

ФК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

ФК 07. Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

ФК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

ФК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

ФК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами (додаток 1) та документувати отримані результати.

ФК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

ФК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Програмні результати навчання

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шановливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

**1 ТЕМИ, ПОГОДИННИЙ РОЗКЛАД ЛЕКЦІЙ І САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

№ пор.	Тема	Денна форма навчання	
		Кількість годин (лекцій)	Кількість годин (СРС)
1	Загальні основи фізичної реабілітації. Лікувальна фізична культура в системі фізичної реабілітації	2	5
2	Основи лікувального масажу	2	5
3	Загальна характеристика фізіотерапії як метода відновлення працездатності й фізичної реабілітації. Класифікація та механізми дії фізичних чинників	2	5
4	Класифікація реабілітаційних апаратів та устаткування. Фізіологічна дія на організм людини під час застосування апаратів різного призначення	2	5
5	Загальна характеристика нетрадиційних методів фізичної реабілітації. Історія та обґрунтування їх використання у відновних цілях	2	10
6	Реабілітаційний діагноз та реабілітаційні програми. Правила їх складання	2	10
7	Сучасні методологічні підходи в організації процесу фізичної реабілітації	2	10
8	Фізична терапія, ерготерапія – сучасні напрями фізичної реабілітації	2	10
	Усього годин за семестр	16	60

2 ПЕРЕЛІК ТЕМ І ПИТАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема 1 Загальні основи фізичної реабілітації. Лікувальна фізична культура в системі фізичної реабілітації

1. Загальна характеристика засобів фізичної реабілітації.
2. Основні й додаткові засоби ЛФК.
3. Складання комплексів ЛФК під час різних захворювань.

Питання для самоперевірки

1. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.
2. Класифікація фізичних вправ.
3. Засоби, форми й методи фізичної реабілітації.
4. Механізм оздоровчої дії фізичних вправ.
5. Теренкур і дозована ходьба.
6. Дозування фізичних навантажень.
7. Механотерапія. Працетерапія.

Література: [1, с. 15–32; 2, с. 5–26; 10].

Тема 2 Основи лікувального масажу

1. Основні прийоми лікувального масажу.
2. Основні види масажу.
3. Призначення та проведення масажу під час різних захворювань.

Питання для самоперевірки

1. Загальні показання до призначення масажу.
2. Загальні протипоказання до призначення масажу.
3. Гігієнічні основи проведення масажу.
4. Як впливають сеанси лікувального масажу на зміни діяльності залоз внутрішньої секреції?
5. Як впливають сеанси лікувального масажу на функції органів травної

системи?

Література: [4, с. 280–290].

Тема 3 Загальна характеристика фізіотерапії як метода відновлення працездатності й фізичної реабілітації. Класифікація та механізми дії фізичних чинників

1. Види фізичних чинників.
2. Класифікація та механізми дії фізичних чинників.
3. Застосування засобів фізіотерапевтичної реабілітації, що полегшують і прискорюють належні ефекти кінезотерапії та ЛФК.

Питання для самоперевірки

1. Фізіотерапія в хірургії.
2. Фізіотерапія як важлива частина у профілактиці та лікуванні акушерської та гінекологічної патології.
3. Класифікація та механізми дії фізичних чинників.
4. Загальна характеристика фізіотерапії як методу фізичної реабілітації.

Література: [5, с. 25–28].

Тема 4 Загальна характеристика нетрадиційних методів фізичної реабілітації. Історія та обґрунтування їх використання у відновних цілях

1. Нетрадиційні методи фізичної реабілітації.
2. Нетрадиційні методики щодо використання їх у відновних цілях.
3. Складання індивідуальних програм реабілітації із застосуванням нетрадиційних методик.

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризуйте Метод Бобат-терапії.
2. Загальна характеристика нетрадиційних методів фізичної реабілітації.
3. Історія та обґрунтування використання нетрадиційних методів реабілітації у відновних цілях.

4. Які нетрадиційні методи фізичної реабілітації застосовують під час лікування ДЦП?

Література: [2, с. 59–61; 3; 5, с. 70–77].

Тема 5 Реабілітаційний діагноз і реабілітаційні програми. Правила їх складання

1. Аналіз стану пацієнта та складання реабілітаційних програм стосовно цього стану.

2. Правила складання реабілітаційних програм.

3. Визначення стану пацієнта.

Питання для самоперевірки

1. Загальні показання та протипоказання до призначення реабілітаційної програми.

2. Мультидисциплінарний (бригадний) підхід щодо розробки індивідуальної реабілітаційної програми.

3. Сучасна класифікація основних категорій життєдіяльності та їх обмежень за ступенем вираженості.

4. Чим відрізняються реабілітаційні програми від реабілітаційних послуг?

Література: [2, с. 28–37; 6, с. 104–121].

Тема 6 Класифікація реабілітаційних апаратів та устаткування

1. Класифікація реабілітаційних апаратів.

2. Основні фізичні характеристики реабілітаційних апаратів.

3. Застосування призначених процедур на різних фізіотерапевтичних апаратах і тренажерах для відновлення функціонування й фізичної працездатності після різних захворювань.

Питання для самоперевірки

1. Фізіотерапевтичні апарати та пристрої для електролікування.

2. Фізіотерапевтичні апарати з використанням електромагнітних випромінювань.

3. Апаратура для ультразвукової терапії.
4. Класифікація фізіотерапевтичної реабілітаційної апаратури.
5. Характеристика тренажерів нового покоління.

Література: [3, с. 10–12; 7, с. 121–166].

Тема 7 Сучасні методологічні підходи в організації процесу фізичної реабілітації

1. Мультидисциплінарна (багатодисциплінарна) реабілітація, яка на сьогодні є ключовим підходом у парадигмах медико-санітарної допомоги та відновлення хворих.
2. Основні положення та структура міжнародної класифікації функціонування (МКФ).
3. Виконання за допомогою МКФ усебічного аналізу обмежень життєдіяльності.

Питання для самоперевірки

1. Охарактеризувати мультидисциплінарний підхід щодо реабілітаційного процесу.
2. Міжнародна класифікація функціонування.
3. Комплексність і всебічна особливість програм реабілітації.

Література: [8–10].

Тема 8 Фізична терапія, ерготерапія – сучасні напрями фізичної реабілітації

1. Методи фізичної терапії, ерготерапії.
2. Включення засобів фізичної терапії та ерготерапії у програму реабілітації.
3. Усебічний аналіз обмежень життєдіяльності.

Питання для самоперевірки

1. Характеристика засобів фізичної терапії.
2. Характеристика ерготерапевтичних засобів.
3. Характеристика шкали Ренкіна.
4. Оцінювання самообслуговування.

Література: [8–10].

3 ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

1. Значення і місце фізичної реабілітації в системі охорони здоров'я, освіти, спорту й соціальної політики.
2. Основні напрями реабілітації. Вступ до спеціальності «Фізична реабілітація».
3. Комплексна терапія. Дієто-, фіто-, рефлексо-, фізіо- та гідрокінезотерапія як складові комплексного лікування хворих різних нозологічних груп.
4. Засоби фізичної реабілітації: фізичні вправи, природні чинники середовища, масаж. Висвітлити мету й завдання механо- та працетерапії.
5. Механізми лікувального впливу фізичних вправ, масажу та природних чинників середовища на організм людини.
6. Методичні засади побудови занять фізичними вправами, форми та методи проведення занять у фізичній реабілітації.
7. Охарактеризувати методи, форми та висвітлити необхідні умови для проведення занять з лікувальної гімнастики. Визначити протипоказання до проведення занять лікувальною гімнастикою.
8. Принципи програмування занять у фізичній реабілітації. Оцінювання ефективності занять фізичними вправами.
9. Фізична реабілітація у разі серцево-судинних захворювань.
10. Методи діагностики серцево-судинних захворювань.
11. Механізми лікувальної дії фізичних вправ на функцію серця. Організація та програмування фізичної активності на етапах реабілітації.
12. Фізична реабілітація у разі бронхолегеневих захворювань.
13. Класифікація дихальної недостатності. Фізична реабілітація в пульмонології.
14. Постуральний дренаж. Дихальна та звукова гімнастика.
15. Оцінювання ефективності різних методів фізичної реабілітації у разі патології органів дихання.

16. Фізична реабілітація у разі захворювань органів травлення.
17. Фізична реабілітація у разі гастритів, виразкової хвороби шлунка, захворювань кишківника. Дієтотерапія. Фізичні вправи. Рухові навантаження.
18. Фізична реабілітація у разі захворювань ендокринної системи.
19. Фізична реабілітація залежно від ступеня ожиріння.
20. Дозування навантажень. Дієтотерапія. Фізична реабілітація у разі цукрового діабету.
21. Фізична реабілітація у разі травм опорно-рухового апарату.
22. Поняття про травму та травматичну хворобу. Основні види, форми й засоби реабілітації.
23. Фізична реабілітація у разі ушкоджень хребта. Види переломів хребта й методи лікування.
24. Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації. Особливості методики залежно від локалізації перелому.
25. Методи фізичної реабілітації у разі переломів шийного відділу хребта.
26. Методи фізичної реабілітації у разі переломів грудного й попереково-крижового відділів хребта.
27. Фізична реабілітація у разі нефіксованих змін опорно-рухового апарату.
28. Дефекти постави. Організація і проведення занять з корегувальної гімнастики за різних дефектів постави. Основні засоби й методи фізичної реабілітації.
29. Фізична реабілітація у разі статичних деформацій хребта.
30. Сколіоз. Лікувально-відновлювальна дія фізичних вправ. Комплексна фізична реабілітація осіб, хворих на сколіоз і плоскостопість.
31. Фізична реабілітація у разі захворювань нервової системи.
32. Основні механізми лікувальної дії фізичних вправ у клініці нервових хвороб.
33. Саногенетичні механізми впливу засобів фізичної реабілітації у разі патології нервової системи. Реабілітаційний прогноз і реабілітаційний потенціал.
34. Етапи та періоди реабілітації. Основні засоби фізичної реабілітації в клініці нервових хвороб. Соціально-психологічна й побутова реабілітація хворих у разі

захворювань нервової системи.

35. Механізми лікувальної дії фізичних вправ у разі спастичного центрального та периферичного в'язлого паралічу. Види рухових режимів. Основні завдання, цілі та правила застосування фізичних вправ і лікувального масажу.

36. Фізична реабілітація у разі гострого порушення мозкового кровообігу та травм головного мозку.

37. Фізична реабілітація у разі дитячого церебрального паралічу (ДЦП).

38. Форми ДЦП. Синдроми ДЦП. Оцінка важкості стану дитини, реабілітаційне обстеження. Фізична реабілітація.

39. Диференційовані програми відновлення у разі ДЦП. Критерії ефективності реабілітації.

40. Фізична реабілітація у разі травм спинного мозку.

41. Основні етапи відновлення порушених функцій спинного мозку. Фізична реабілітація у разі травм спинного мозку.

42. Основні положення дії фізичних вправ у разі травм спинного мозку.

4 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Шкала оцінок		
Оцінка за національною шкалою (екзамен)	Проміжок за накопичувальною бальною шкалою	Оцінка ECTS
Зараховано	90–100	A відмінно
	82–89	B дуже добре
	74–81	C добре
	64–73	D задовільно
	60–63	E достатньо
Не зараховано	35–59	FX незадовільно (дозволяється перескладання, але не більш ніж на E)
	1–34	F неприйнятно (повторне вивчення навчальної дисципліни)

Шкала поточного оцінювання модульної роботи з навчальної дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Усна відповідь на практичних заняттях	1–10	10
Теоретичні питання (два питання, за кожну правильну відповідь нараховується 5 балів)	1–10	10
Тестовий онлайн-контроль знань	1–10	10
Написання реферату (презентаційні матеріали)	1–10	10
Самостійна робота (за якість конспектів лекцій і виконаних домашніх завдань)	1–10	10
Усього		50

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонова О. І. Реабілітаційні технології. Кременчук: Видавничий відділ КрНУ, 2015. 170 с.
2. Антонова О. І., Брильов О., Гіндіна М. Фізіотерапія як складова реабілітації пацієнтів із хронічним обструктивним захворюванням легень The 1st International scientific and practical conference «Current challenges of science and education» (September 18–20, 2023) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2023. P. 34-41. ISBN 978-3-954753-05-5
3. Ликов О. О., Середенко Л. П., Добровольська Н. О. Лікувальна фізкультура при внутрішніх хворобах: практикум. Донецьк: Дон. держ. мед. ун-т, 2002. 163 с.
4. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: навчальний посібник. Київ: Олімпійська література, 2006. 196 с.
5. Мухін В. М. Фізична реабілітація. Видання друге, перероблене та доповнене. Київ: Олімпійська література, 2005. 248 с.
6. Основи реабілітації, фізіотерапії, лікувальної фізичної культури і масажу / за ред. В. В. Клапчука, О. С. Полянської. Чернівці: Прут, 2006. 208 с.
7. Соколовський В. С., Романова Н. О., Юшковська О. П. Лікувальна фізична культура. Підручник. Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. 234 с. (Б-ка студента-медика).
8. Шевцов А. Г. Сучасні міждисциплінарні підходи до етапної комплексної реабілітації дітей із церебральним паралічем. *Наук. часопис нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова* (серія 19 «Корекційна педагогіка та спеціальна психологія»). 2013. № 23. С. 281–285.
9. Trabacca A., Vespino T., Di Liddo A., & Russo L. Multidisciplinary rehabilitation for patients with cerebral palsy: improving long-term care. *J. of Multidisciplinary Healthcare*, Vol. 9, 2016. P. 455–462.
10. <http://www.kp.ru/guide/iergoterapija.html>

Методичні вказівки щодо самостійної роботи з навчальної дисципліни «Реабілітаційні технології» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної форми навчання зі спеціальності 227 – «Терапія та реабілітація»

Укладач к. б. н., доц. О. І. Антонова

Відповідальний за випуск к. фіз. вих., доц. Т. І. Лошицька

Підп. до др. 31.10.2024. Формат 60×84 1/16. Папір тип. Друк ризографія.
Ум. друк. арк. 079. Наклад 2 прим. Зам. № RR 056. Безкоштовно.

Редакційно-видавничий відділ
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, 39600